

VONDeLing

Tijdschrift van het Vicariaat ONDerwijs

Nr 28 – november 2018

Redactioneel

Van Allerzielen naar Kerstmis

Tijdens schoolbezoeken treft me de inzet en het engagement van zoveel mensen. Directies, leerkrachten en begeleiders doen en betekenen veel meer dan wat er op hun functiebeschrijving staat. Ze geven zich!

Er leeft bij bestuurders, directeurs en personeel ongelooflijk veel liefde voor leerlingen en school. Het is precies die liefde die de motor is van hun werk en van wat ze daarnaast in alle loyaliteit doen op school. Zonder die liefde wordt de school een vormingsfabriek zonder meer. Aan zo'n fabriek doen we niet mee.

Een school is zo sterk als de competenties, de inzet én de liefde van haar bestuurders, directeurs en personeelsleden. Is wat ouders en leerlingen aantrekkelijk vinden aan hun school, maar dat ze dikwijls niet zo goed onder woorden kunnen brengen, niet precies de geest die op school waait? Noem het liefde dus.

Laatst vroeg een juf me of ik wist wat het geheim was van goed onderwijs. Vooraleer ikzelf iets kon antwoorden, gaf ze het best denkbare antwoord zelf: "de gasten van de klas graag zien". Die liefde voor elke leerling is van wezenlijk belang om kwaliteitsvol aan de vorming van onze leerlingen te werken.

Na de eerste twee maanden van dit schooljaar vat nu de reis aan van Allerzielen naar Kerstmis, van dood naar geboorte, van duisternis naar hoop. Die weg is een groeitocht, met binnenkort telkens een kaarsje meer op de adventskrans. Op naar het licht. Het is een tocht van liefde, hoop en geloof. Ook op school worden we daartoe uitgedaagd en uitgenodigd. **Het is de paradox om in de tijd die het meest donker is in de natuur, het licht van het bovennatuurlijke te ontdekken en te verkennen.** Dat kan niet zonder betrokkenheid op elkaar, want God laat zich bij uitstek ontmoeten via mensen.

Welzijnszorg focust dit jaar op de betrokkenheid op arme mensen in het onderwijs. Sta me toe u uit te nodigen om samen na te denken hoe we elkaar, onze arme medemens op de eerste plaats, het best nabij kunnen zijn. Hoe kunnen we op de meest concrete wijze onze liefde tonen? Laat ons mee handen geven aan Gods droom voor allen. En ik zeg dat met veel waardering en dankbaarheid voor wat er vandaag reeds gebeurt, vaak in alle discretie. Elke hulp aan een arme is op bijzondere wijze gestalte geven aan "de gasten van de klas graag zien", absoluut!

Genegen groeten

Jürgen Mettepenningen
Bisschoppelijk afgevaardigde Onderwijs

Colofon
Digitaal tijdschrift
van het
Vicariaat Onderwijs
Aartsbisdom
Mechelen-Brussel

Frederik de Merodestraat
18, 2800 Mechelen

Tel: 015 29 84 01 (02)

Fax: 015 29 84 03

E-mail:

Info.mb@katholiekonderwijs.vlaanderen

Website:

www.vikom.be

Versijnt 4 keer per jaar.

Redactie:

Guido François

Jürgen Mettepenningen

Tekst + Foto's: Guido François
(tenzij anders vermeld)

Ver. uitgever:

Jürgen Mettepenningen

Inhoud:

Redactioneel	1
Actualia	2
Vieringen, conferenties	13
Personalía	25

Actualia

BOS wordt niet gekapt

Geen BOS-decreet maar scholengemeenschappen 2.0

De Vlaamse Regering slaagde er niet in om vóór het zomerreces het verwachte ontwerpdecreet over bestuurlijke schaalvergroting goedgekeurd te krijgen. Het zogenoemde BOS-decreet komt er tijdens deze legislatuur dus niet meer. Waarschijnlijk zal de figuur van de scholengemeenschappen ook na 2020 worden voortgezet. Brengt dat het BOS-proces in gevaar? En kunnen toekomstige scholengemeenschappen op hun manier bijdragen tot de beoogde versterking van de bestuurskracht van het katholiek onderwijs? We blijven het hoofd koel houden en positief denken. Het BOS wordt niet gekapt, integendeel, het breidt zich nog steeds uit, met voortdurend nieuwe vertakkingen. Alleen moeten we opletten voor geïsoleerde percelen, waar de verbindingen met (andere) BOSsen verbroken dreigen te worden. In dit artikel proberen we die natuurbeelden te verduidelijken.

Een decreet of geen decreet, dat is de vraag

Tijdens de eerste jaarhelft heeft Katholiek Onderwijs Vlaanderen zich hard ingespannen om de ontwerp teksten die over een mogelijk BOS-decreet circuleerden in een richting te duwen die zoveel mogelijk aan de verwachtingen van het onderwijsveld tegemoet zou komen. Schoolbesturen die inspanningen leveren om tot bestuurlijke optimalisering en schaalvergroting te komen, zouden daartoe aangemoedigd moeten worden. Wie die stap nog niet wou zetten, moest de mogelijkheid krijgen via nauwe samenwerkingsverbanden zijn bestuurskracht te verhogen.

Niet alle onderhandelingspartners konden zich vinden in de voorstellen die op tafel lagen. De meerderheidspartijen bleken ook niet op dezelfde golflengte te geraken. Zwak punt is dat bestuurlijke optimalisering vooral een vraag is van en ten goede zou komen aan het katholiek onderwijs. Niet iedereen is dat idee genegen.

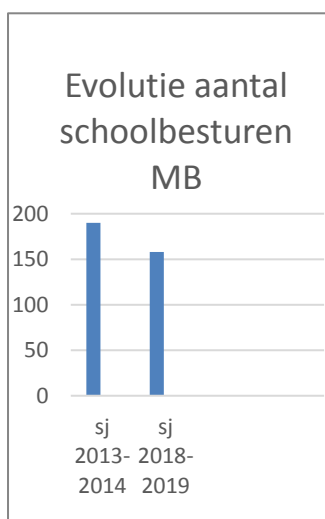
De enige werf die Minister Crevits nog niet had afgerond tijdens de huidige legislatuur bleef dus onafgewerkt. De ontgoocheling daarover was niet blijvend, aangezien de teksten die voorlagen nog heel wat gebreken vertoonden en in elk geval niet zo verregaand waren als verwacht. Het was hoe dan ook een zwak afkooksel van de ambitieuze conceptnota van een paar jaar geleden. Wat meer is: ook zonder nieuw decretaal kader zetten Katholiek Onderwijs Vlaanderen en de Vicariaten onderwijs hun BOS-werf onverminderd voort. "Scholen beter laten samenwerken onder één bestuur is de beste garantie voor een kwaliteitsvolle toekomst", zo stelde de netwerkorganisatie het in een recente nieuwsbrief. Maar ook de vele schoolbesturen die in een proces van bestuurlijke optimalisering en schaalvergroting betrokken zijn of het intussen al (bijna) afgerond hebben, zijn die overtuiging toegedaan. We schetsen graag even de situatie in het aartsbisdom.

Groeiend aantal schaalvergroete besturen in aartsbisdom Mechelen-Brussel

We beschouwen de situatie bij het begin van het schooljaar 2013-2014 als nulmeting. Op dat moment telden we 190 schoolbesturen met leerplichtonderwijs in het aartsbisdom Mechelen-Brussel. Vijf jaar later, in september 2018, zijn dat er de facto nog 158, een reductie van 17%. In die periode vonden er dus heel wat fusies plaats. In sommige gevallen zijn die nog niet helemaal juridisch afgerond – dat wil zeggen dat sommige vzw’s nog niet ontbonden zijn – maar in de feiten is de onderwijsbevoegdheid al overgedragen aan een ander, groter bestuur.

Gelijkaardige fusie-operaties vonden plaats in alle bisdommen. Dat wil zeggen dat het katholiek onderwijs op eigen initiatief, en zonder verplichting vanuit de overheid, een rationalisatie en schaalvergroting heeft doorgevoerd. Daar hadden die besturen geen decreet voor nodig, wel de overtuiging of de hoop dat het vormen van grotere bestuursverbanden hun bestuurskracht zou versterken en verzekeren ten dienste van de scholen.

Die 158 schoolbesturen vertegenwoordigen samen 608 vestigingsplaatsen en ruim 153000 leerlingen. Het aantal grote tot heel grote schoolbesturen stijgt, terwijl het talrijke aantal eenpitters of tweepitters (schoolbesturen met één of twee scholen) verder daalt. Het einde van die ‘spontane schaalvergroting’ – dat wil zeggen zonder verplichting van de overheid – is nog niet in zicht. Op het moment dat we dit schrijven hebben zich alweer enkele fusieoperaties voltrokken en staan er enkele in de steigers.

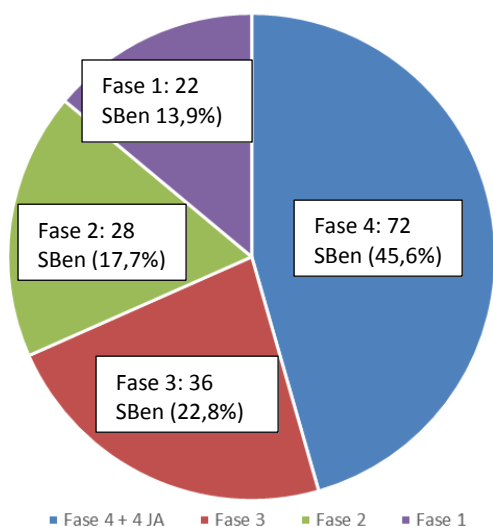
Monitoring BOS-evolutie

Om de evolutie van het BOS-proces op een gelijkvormige manier te kunnen volgen, hebben de ankerfiguren voor ondersteuning van de schoolbesturen, samen met hun BOS-begeleiders, over de vijf bisdommen heen een monitoringsysteem afgesproken, dat beheerd wordt door de Dienst Bestuur & organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. We brachten elk binnen ons bisdom de evoluties van de gesprekken tussen schoolbesturen in kaart. Voor het aartsbisdom Mechelen-Brussel detecteerden we zo’n 50 gesprekstafels en deelden die in volgens de fase waarin ze zich bevinden:

- Fase 1:** niet formeel in gesprek, dat wil zeggen al schaalvergroet of (nog) niet bereid autonomie op te geven, afwachtend;
- Fase 2:** in gesprek (ook al liggen de gesprekken even stil);
- Fase 3:** engagementsverklaring ondertekend;
- Fase 4:** gesprekken heel ver gevorderd (met startdatum fusie);
- Fase 4 JA:** geoptimaliseerd bestuur

Die gesprekstafels hebben niet altijd de intentie om tot een nieuw schaalvergroet bestuur te komen. Soms gaat het om gesprekken om de samenwerking met andere besturen binnen de scholengemeenschap of in de regio voort te zetten. Sommige besturen zijn dan ook betrokken bij verschillende gesprekstafels.

Fase van BOS-gesprekken

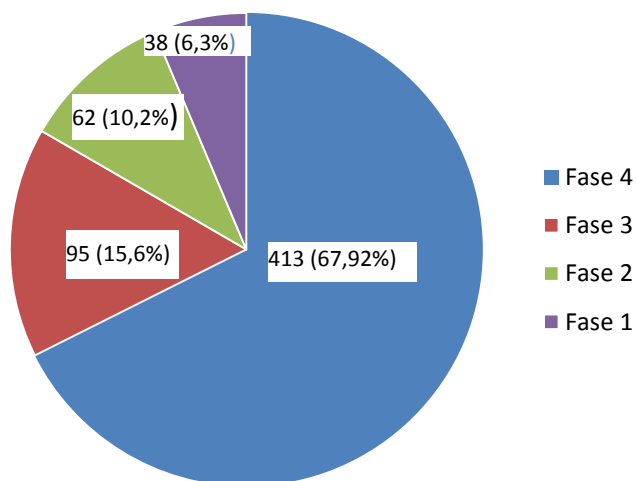

Als we uitgaan van de situatie waarin elk bestuur zich bij de start van het huidige schooljaar bevindt, dan tellen we in het aartsbisdom 72 schoolbesturen (45,6%) die zich in **fase 4** bevinden (reeds schaalvergroot (**4 JA**) of in de laatste rechte lijn (**4**). Zij vertegenwoordigen ruim twee derden van het aantal vestigingsplaatsen en leerlingen (zie diagrammen). Hun gemiddeld aantal leerlingen is 5097.

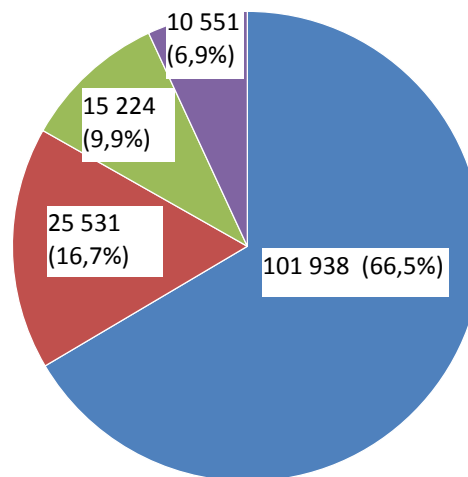
36 schoolbesturen (22,8%) bevinden zich in **fase 3** (engagementsverklaring). Zij vertegenwoordigen ongeveer 16 procent van de vestigingsplaatsen en leerlingen. 28 schoolbesturen (17,7%) zitten in **fase 2** en staan in voor ongeveer 10 procent van het aantal vestigingsplaatsen en leerlingen.

De 22 resterende besturen (13,9%) blijven onbeslist of voorlopig aan de kant (**fase 1**). Zij tellen een goede 6 procent van de vestigingsplaatsen en 7 procent van de leerlingen.

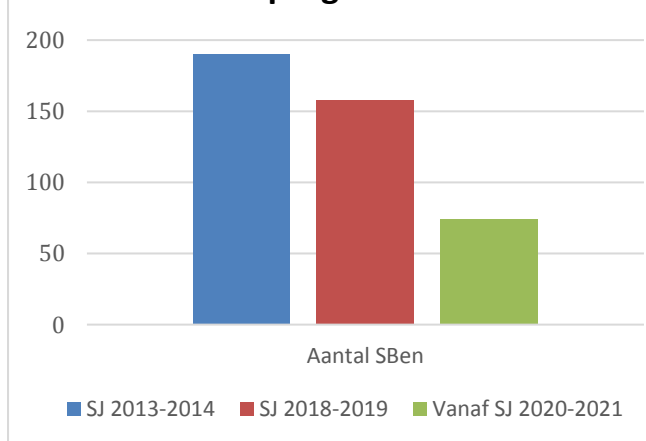
Aandeel vestigingsplaatsen

Aandeel leerlingen

Evolutie aantal schoolbesturen - prognose

Prognose

Als alle processen hun gang gaan, is er tegen het schooljaar 2020-2021 een verdere schaalvergroting of reductie van autonome schoolbesturen te verwachten tot een kleine 80. Dat komt neer op een halvering ten opzichte van het huidige aantal. Dat een loutere aankondiging van een operatie van bestuurlijke optimalisering tot zo'n resultaat kan leiden, geeft aan dat er meer factoren meespelen dan alleen het zich voorbereiden op een mogelijk decretaal kader. De jarenlange sensibiliseringsacties van de Vicariaten onderwijs en Katholiek Onderwijs Vlaanderen om binnen ons net zelf aan de toekomst van onze schoolbesturen te werken, hebben zeker hun vruchten afgeworpen. Vele schoolbestuurders hoeven niet meer overtuigd te worden van de voordelen van structurele samenwerking en krachtenbundeling, zeker in een tijd van toenemende complexiteit van

de onderwijsregelgeving, juridisering, uitdagingen van sociaal-maatschappelijke en pedagogisch-didactische aard, tegen de achtergrond van budgettaire beperkingen.

Gespreksavond over scholengemeenschappen in een vernieuwd BOS-landschap

Zoals hierboven al gesteld ziet het ernaar uit dat de figuur van de scholengemeenschappen ook na 2020 zal blijven bestaan. Veel details over die scholengemeenschappen 2.0 kennen we nog niet, maar wellicht blijven de meeste voorwaarden qua samenstelling, bevoegdheden en ondersteuning bestaan. Ook in de conceptnota over bestuurlijke optimalisatie was de figuur van de scholengemeenschap nooit weg, al werd ze daar nog omgedoopt tot VVS: Vereniging Van Schoolbesturen. We kunnen ons dan maar beter voorbereiden op scholengemeenschappen 2.0. Die zouden niet niveau-overstijgend georganiseerd mogen worden, ondanks de vraag van Katholiek Onderwijs Vlaanderen om dat mogelijk te maken, gezien de evoluties in de BOS-processen; er ontstaan immers steeds meer niveau-overstijgende besturen, die soms het hele katholieke onderwijsaanbod van een stad of een regio omvatten.

We kunnen in 2020 dus niet gewoon doen alsof er intussen in het onderwijs-landschap niets veranderd is. Vele bestaande scholengemeenschappen zijn al uit elkaar gevallen of aan het vallen, nieuwe coalities zijn gevormd, terwijl de huidige scholengemeenschappen decretaal nog moeten voortbestaan, maar op een laag pitje draaien. Schoolbesturen die de kat uit de boom kijken in regio's waar andere besturen tot schaalvergroting zijn gekomen, dreigen in het slechtste geval geïsoleerd te geraken. Hoog tijd dus om na te denken hoe we die samenwerkingsverbanden in die nieuwe context vorm kunnen geven.

Vanaf 2020 zullen schoolbesturen nieuwe contracten voor zes jaar kunnen afsluiten met nieuw gekozen partners. Het komt er dan op aan te onderzoeken hoe de figuur van de scholengemeenschappen zo optimaal mogelijk aangewend kan worden, zodat besturen die inspanningen geleverd hebben om te optimaliseren toch ondersteund worden in de uitbouw van hun organisatie.

Daartoe organiseert Katholiek Onderwijs Vlaanderen in samenwerking met de Vicariaten onderwijs en de Comités Besturen van elk bisdom **gespreksavonden** in elk Vicariaat. Op sommige plaatsen nemen die gespreksavonden de vorm aan van 'Open Cobesvergaderingen' waarbij nog andere thema's aan bod kunnen komen, zoals het nieuwe memorandum en de modernisering secundair onderwijs. Voor de schoolbestuurders en geïnteresseerde directeurs van het **aartsbisdom Mechelen-Brussel** vindt de gespreksavond plaats op **maandag 26 november 2018 om 19u** in het Diocesaan Pastoraal Centrum, Frederik de Merodestraat 18 te Mechelen.

Lieven Boeve, directeur-generaal Katholiek Onderwijs Vlaanderen en **Dirk Vanstappen**, directeur Dienst Bestuur & organisatie, zullen er hun visie toelichten en antwoorden op vragen. Afgevaardigden van het Comité Besturen en het Vicariaat onderwijs zullen de situatie van het BOS-proces in het aartsbisdom schetsen, mede aan de hand van praktijkvoorbeelden. Wij bevelen die gespreksavond warm aan. Inschrijven kan via www.na-scholing.be. Hierbij de link.

Jaarvergadering voor bestuurders 18 september 2018

Voor het eerst organiseerden het Comité Besturen (Cobes) in zijn nieuwe samenstelling en het Vicariaat Onderwijs van het aartsbisdom Mechelen-Brussel hun jaarvergadering niet op het einde maar bij het begin van een schooljaar. Zo'n 70 schoolbestuurders tekenden present op 18 september 2018 in het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen. Ze kregen er een voorstelling van het nieuwe Cobes, toelichting bij de onderwijsactualiteit en de vernieuwde strategische krachtlijnen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en bij de speerpunten van de Pedagogische Begeleiding. Tot slot werden ze geïnformeerd over de wijzigingen in de vzw-wetgeving en getrakteerd op een netwerkmoment met receptie.

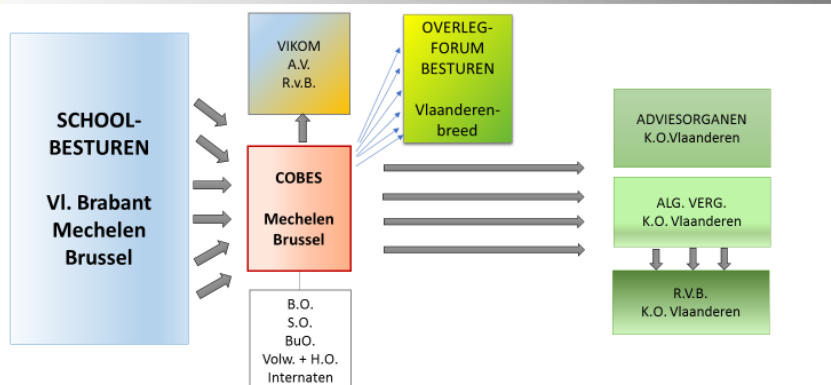

Bisschoppelijk afgevaardigde **Jürgen Mettepenningen** verwelkomde iedereen met een bezinnend woordje over het jaarthema 'Stap je mee'. Vervolgens lichtte **Willy Penninckx** namens het Comité Besturen aan de hand van een schema toe waar dat nieuw verkozen Cobes zich situeert in de overleg- en inspraakstructuur van de netwerkorganisatie. De foto's van de verschillende leden van het nieuwe Cobes passeerden de revue, zodat de bestuurders bij het netwerkmoment op het einde van de avond hun vertegenwoordigers konden leren kennen. Hun mandaat is niet zonder belang. Sommige Cobes-leden zetelen immers ook in de raad van bestuur en algemene vergadering en in adviesraden van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Anderen vertegenwoordigen de geleiding schoolbesturen in de Diocesane Plannings- en Coördinatiecommissies basis- en secundair onderwijs.

Tot slot stipte Penninckx de strategische doelstellingen van het Cobes aan: informatie verstrekken, communicatie met bestuurders verzekeren in beide richtingen, hun belangen behartigen, reflectiekamer zijn en actieve draaischijf vormen. Cobes moedigt de bestuurders ook aan deel te nemen aan vorming. De aanwezigen kregen nog eens het lijstje met het vormingsaanbod van Katholiek Onderwijs Vlaanderen mee.

Structuur COBES - Kath. Ond. Vl.

Vicariaat Onderwijs Mechelen - Brussel

Directeur-generaal **Lieven Boeve** gaf inzicht in de financiële situatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en lichtte de beleidsopties voor de periode 2018-2022 toe. Wat de finances betreft valt het op dat er veel middelen naar personeel gaan en weinig naar

werking (16%). De netwerkorganisatie heeft nu een beter zicht op hoe het gedeelte van de ledenbijdragen dat naar de regio's (lees Vicariaten) gaat, besteed wordt.

De beleidsopties werden vertaald in strategische en operationele doelen. Bij het derde doel over de versterking van het beleidsvoerend vermogen van besturen, de kwaliteits-

volle organisatie van ons onderwijs-landschap en de stimulering van Bestuurlijke Optimalisering en Schaalvergroting (BOS) bleef Boeve wat langer stilstaan. Hij vond het jammer dat de overheid geen werk maakt van de omzetting van de conceptnota in een 'BOS-decreet', maar probeerde het van een positieve kant te zien. Het geeft ons als katholiek onderwijs immers de vrijheid onszelf te organiseren, in solidariteit met andere besturen. Het wordt wel hoog tijd dat we beginnen na te denken hoe we de nieuwe scholengemeenschappen vorm kunnen geven (zie elders in dit nummer).

Foto boven: Lieven Boeve

Foto onder: Peter Op 't Eynde

De directeur-generaal vervolgde met de politieke actualiteit. Deelnemers konden daarover vragen stellen of reageren. Eén van de aanwezigen vond dat we binnen onze netwerkorganisatie vanuit politieke hoek vaak tegen elkaar opgezet worden. We zien dat ook in de welzijnssector gebeuren.

Wat het nieuwe inschrijvingsdecreet betreft zei Boeve niet tegen dubbele contingentering te zijn maar het mag geen doel op zich worden. Er blijft nood aan een degelijk gelijkheidskansenbeleid gevoed vanuit het pedagogisch project van de school en voldoende stimuli om daarop in te zetten.

Boeve riep op tot deelname aan het ledencongres op 22 januari 2019 met als thema 'Genreus ambitieus' en stak de aanwezigen een hart onder de riem door te stellen dat 80 procent van de scholen erin slaagt om excellentie en gelijke kansen te combineren.

Peter Op 't Eynde, regiodirecteur pedagogische begeleiding, stelde de leidende principes voor van de werking van de pedagogische begeleiding vanuit de kernwaarden dienstbaarheid, samenwerking en meesterschap. Via de website <http://www.vikom.be/dienst-pedagogische-begeleiding/algemeen/contacteer-je-begeleider> kunnen bestuurders te weten komen welke begeleiders zich in hun werkingsgebied inzetten. Nieuwe brochures met een overzicht daarvan worden naar elk bestuur opgestuurd. De regiodirecteur legde uit waar de pedagogische begeleiding in het begeleidingsplan 2018-2021 op inzet. De ondersteuning naar scholen omvat decretale opdrachten, vraaggestuurde werking en prioriteiten in zes thema's, zijnde identiteitsbeleid, kwaliteitsbeleid, leiderschap en schoolorganisatie, schoolspecifieke leerplannen/curricula en pedagogisch-didactische implementatie, inzet voor alle lerenden, met bijzondere focus op zorg en kansen en talenbeleid in diversiteit. Regionale speerpunten zijn: ZILL (Zin in leren, zin in leven), modernisering SO, het Onderwijskwaliteitskader en de doorlichting nieuwe stijl, ondersteuningsnetwerken, verbindend schoolklimaat en talenbeleid. Samen wil de pedagogische begeleiding dienstbaar zijn in meesterschap voor leerkrachten en lerarenteams, zorgcoördinatoren, leerlingenbegeleiders en coördinatoren, directies en directieteams, besturen, scholen en scholengemeenschappen en tenslotte voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Beatrijs Pletinck

Laatste spreker op deze goedgevulde avond was **Beatrijs Pletinck**, stafmedewerkster bij de dienst Bestuur & organisatie. Zij lichtte een tip van de sluier op van de nieuwe vzw-wetgeving, waarvan twee delen al zijn goedgekeurd (Wetboek Economisch Recht – invoering Boek XX over insolventie en de wet tot hervorming van het ondernemingsrecht) en een derde nog in bespreking is (wetboek Vennootschap & vereniging (WVV)).

Wat het eerste deel betreft houdt de ‘insolventie’ in dat de wetgeving met betrekking tot discontinuïteit en faillissement van ondernemingen uitgebreid werd naar vzw’s. Die kunnen sedert 1 mei 2018 ook failliet gaan.

De wet tot hervorming van het ondernemingsrecht houdt ondermeer in dat de rechtbank van koophandel een ‘ondernemingsrechtbank’ wordt en dat die bevoegd is voor alle verenigingsgeschillen in plaats van de rechtbank van eerste aanleg.

Het derde deel, de WVV zal zorgen voor een betere coördinatie van de regelgeving door inkanteling van de vzw-wet in één WVV, het wegwerken van verschillen in de wetten en door coherentie in de regelgeving. Pletinck wees op de onderdelen die voor schoolbesturen van belang zijn. De vzw wordt benaderd als onderneming. De bestuurdersaansprakelijkheid zal ook anders liggen. In de toekomst mag de vzw winst maken. Het verschil met een vennootschap bestaat erin dat de vzw rechtstreeks noch onrechtstreeks enig vermogensvoordeel mag uitkeren aan de oprichters, de leden, de bestuurders of enig andere persoon behalve voor het in de statuten bepaald belangeloos doel. Nieuw is ook dat er geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen de raad van bestuur en de algemene vergadering. Toch blijft het aangeraden een ruimere AV te hebben om controle op de RVB mogelijk te maken. Een vereniging kan al worden opgericht met twee personen. Voorts zijn er wijzigingen in onder andere de oproepingstermijn (van 8 naar 15 dagen), de kwijting van bestuurders, de onthoudingen en wijzigingen van de statuten. De notie Dagelijks bestuur wordt duidelijk gedefinieerd, digitalisering krijgt steeds meer ruimte en gewicht en er zijn belangrijke wijzigingen in de bestuurdersaansprakelijkheid.

De inwerkingtreding van die nieuwe bepalingen is gepland op 1 januari 2019 voor nieuw opgerichte vzw’s en 1 januari 2020 voor bestaande vzw’s. Om al die nieuwe regels goed te leren kennen en begrijpen organiseert Katholiek Onderwijs Vlaanderen in de loop van het eerste trimester workshops over bestuurdersaansprakelijkheid, gevolgen van het insolventierecht en fusies en herstructurerings.

Beatrijs Pletinck kreeg de volle aandacht en verschillende vragen van de aanwezigen, die wat verrast en bezorgd waren over enkele wijzigingen. De workshops beantwoorden dan ook aan een reële nood. De deelnemers aan de jaarvergadering hadden tijdens de afsluitende receptie heel wat te bespreken. Het was een geslaagde ontmoetingsavond.

De presentaties en andere nuttige documenten zijn te raadplegen op onze website: <http://www.vikom.be/dienst-schoolorganisatie/ondersteuning-schoolbesturen/comite-besturen-aartsbisdom-mechelen-brussel>

Vorming voor bestuurders

Vorming BOS en Preventie 8 oktober 2018

Franky Wauters

Wanneer spreken we over een juridische entiteit? Wat is een Technische Bedrijfseenheid (TBE), wat is de precieze rol van een Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW), moet elke werkgever een Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPBW) oprichten en hoe werkt die dan? Welke situaties kunnen er ontstaan bij een BOS-operatie? Die en andere vragen kregen een deskundig antwoord op de vormingsavond BOS en Preventie, die op 8 oktober 2018 in het Dioceesaan Pastoraal Centrum te Mechelen plaatsvond.

Voor de vorming waren niet alleen schoolbestuurders maar ook directeurs en preventieadviseurs uitgenodigd. Die verschillende doelgroepen waren in Mechelen ook vertegenwoordigd, hoewel sommige deelnemers verwonderd waren dat de interesse voor de vorming niet groter was. De afwezigen hadden ongelijk want het vijftiental deelnemers was bijzonder tevreden over de uitleg van **Franky Wauters**, stafmedewerker van de Dienst Bestuur & organisatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

Eerst mochten we onze verwachtingen uitspreken. De concrete vragen die daaruit voortkwamen kregen in de loop van de avond of op het einde een duidelijk antwoord. Zelfs mensen met heel wat ervaring in de materie konden nog wat bijleren, wat mij deed besluiten dat er wellicht in heel wat besturen en scholen nog heel veel onwetendheid is over de precieze verantwoordelijkheden en procedures die gevolgd dienen te worden om de wetgeving welzijn op het werk correct toe te passen.

Wie de vorming niet gevolgd heeft, kan de belangrijkste informatie nog altijd terugvinden in de BOS-nota over preventie op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Zie <https://pincette.vsko.be/meta/properties/dc-identifier/Bes-20170314-7>

Vorming BOS en Visie, missie en kernwaarden

Die vorming was gepland op **6 december 2018** maar zal worden verschoven naar een latere datum (wordt later meegedeeld). Reden: er is op 26 november een extra activiteit voor schoolbesturen bij gekomen over scholengemeenschappen en BOS (zie elders in dit nummer). We wilden de agenda van schoolbestuurders niet overbelasten door twee vormingsavonden te kort na elkaar te programmeren, vandaar het uitstel, vermoedelijk tot in februari 2019.

Andere vormingen

Ziehier de kalender met de sessies die in het **DPCMechelen** plaatsvinden, in de Frederik De Merodestraat 18, 2800 Mechelen. U vindt het volledige aanbod ook op www.nascho-ling.be/besturen. Via die site kunt u ook inschrijven. Warm aanbevolen.

Data	Thema
... februari 2019 19-21.30u	Vorming BOS: Missie, visie en kernwaarden (precieze datum nog te bevestigen)
30 januari 2019 19-21.30u	Onthaalsessie voor kandidaat- en startende bestuurders
20 februari 2019 19-21.30u	Vorming BOS en Organisatiestructuur
23 mei 2019 19-21.30u	Vorming BOS en Organisatiecultuur

Kandidaat-bestuurders en startende bestuurders kunnen naast de algemene onthaalsessie ook deelnemen aan verdiepende sessies. Die vinden evenwel niet in alle bisdommen plaats.

Data	Thema
3 juni 2019 19-21.30u	Introductie Identiteit en onderwijskundig beleid Tulpinstraat 75, 3500 Hasselt
6 juni 2019 19-21.30u	Introductie Identiteit en onderwijskundig beleid Marialand 31, 9000 Gent

Daarnaast zijn alle besturen over heel Vlaanderen uitgenodigd op het **Congres Katholiek Onderwijs Vlaanderen op dinsdag 22 januari 2019 in de Elisabethzaal Antwerpen**.

In-line zijn met de behoeften van uw klanten Masterclass Jean-Pierre Roelands 27 september 2018

Kan onderwijs iets leren van hoe het bedrijfsleven inspeelt op de behoeften van zijn klanten? Kunnen onze scholen en hun besturen zich herkennen in zes essentiële punten die in het beleid van een profitbedrijf er mee voor zorgen dat het kan blijven inspelen op de steeds wijzigende en volatiele marktsituatie? Na de masterclass van oud-Colruytdirecteur Jean-Pierre Roelands zijn we overtuigd van wel.

Jean-Pierre Roelands tijdens de masterclass op 27 september 2018.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen organiseert al enkele jaren met succes masterclasses over maatschappelijke onderwerpen, met sprekers die vanuit een andere sector een interessante insteek geven waaruit schoolbestuurders inspiratie kunnen putten voor hun schoolbeleid. Dit jaar vond die masterclass niet in de Guimardstraat plaats maar in twee bisdommen: Brugge (voor de bisdommen Brugge en Gent) en Mechelen-Brussel (voor het aartsbisdom en de bisdommen Antwerpen en Hasselt). Een 25-tal bestuurders uit drie bisdommen vonden zo op 27 september 2018 hun weg naar het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen.

De attitude maakt het verschil

Jean-Pierre Roelands heeft zijn hele loopbaan bij de firma Colruyt gewerkt en klom daar op tot commercieel directeur. Hij begon met het onderscheid uit te leggen tussen commerciant zijn (alle truken gebruiken om te verkopen) en commercieel zijn (ervoor zorgen dat de klanten bij jou komen kopen). Voor dat laatste vertrek je van wie je bent, van

datgene dat je in actie doet komen. De attitude maakt het verschil. De titel van de masterclass was niet toevallig *'In-line zijn met de behoeften van uw klanten'*. We moeten empathie tonen voor de behoeften van onze klanten. De spreker had als slagzin 'doen wat we zeggen en zeggen wat we doen' en was daar ook consequent in. Je kunt niet altijd de situatie bepalen, maar je ergeren is een inefficiënte manier van doen.

Een verandering van wereld

Jean-Pierre Roelands

We dienen te vertrekken van de feiten. We leven in een verandering/vernieuwing van wereld, eerder dan in een wereld van verandering/vernieuwing. Boeren klagen bijvoorbeeld dat ze niets meer verdienen aan hun varkens, maar vergeten daarbij dat de kweekmethodes verbeterd zijn, dat er een overaanbod is en bovendien dat vlees niet gezond is. Vlees is ook niet duurder geworden over de jaren heen, eerder goedkoper. We leven in een andere wereld, met nieuwe wetten en bedreigingen. Er zijn dingen die plots weg zijn, zoals filmrolletjes, telefoonboeken en -cellen. Brillen worden steeds meer vervangen door lenzen. Als bedrijf moet je dan je doelstelling veranderen: die is niet meer 'brillen verkopen' maar ervoor zorgen dat de mensen beter zien. Bij verkiezingen kiezen mensen eerder tegen iets of iemand. Het uitgangspunt zou moeten zijn: wat hebben die klanten/kiezers nodig?

De wereld is er een van disruptie en complexiteit. Eenvoud is de nieuwe luxe. Wie erin slaagt de zaken eenvoudig voor te stellen is de winnaar. We maken de overgang mee van streven naar welvaart over welzijn naar zelf zijn, van wellness naar selfness. Menu's in restaurants verdwijnen gaandeweg omdat klanten zelf willen beslissen wat ze eten. De klant kiest en zit in 'the lead'. Een in opspraak gekomen slachthuis verliest zijn klanten. 'Het product, de service, de kwaliteit of de duurzaamheid is basic.' De echte differentiator gaat over het hoe (de ziel). Colruyt heeft zich altijd onderscheiden door zijn politiek van de laagste prijzen.

Een deelnemer stelde hierbij de volgende vraag: Onze klanten zijn leerlingen. Vroeger stelden we ons de vraag of die leerling goed genoeg was voor onze school, nu vragen we ons eerder af of onze school goed genoeg is voor die leerling. Hoe moeten we met die nieuwe situatie omgaan?

Omarm de uitdagingen

"De nieuwe realiteit, of je dat nu leuk vindt of niet, trekt zich niets aan van uw strategie, bedoeling of overtuiging", zo poneerde Roelands. We trachten nog dingen te vermijden die toch niet te vermijden zijn. We moeten dus attitudes aanleren: 'embrace tiger' en 'go through your fear'. Je kunt je tegen alles verzetten, wat veel energie vergt, of je kunt de situatie omarmen en je afvragen hoe je ermee om kunt gaan. Als voorbeeld gaf de spreker de moderne communicatiemiddelen en sociale media, waar jongeren mee vertrouwd zijn. Het is beter daar op een positieve manier op in te spelen, zelfs al ben je er niet voor. Angst verlamt, het is beter te experimenteren met nieuwe situaties en ermee te durven omgaan. "Ga gevoelig om met je verstand en verstandig met je gevoel". Vraag je af 'what's in it for me?'.

Zes punten van de essentie

Mensen maken het verschil. Het doel van de medewerkers is meerwaarde creëren. Evalueren en belonen we hen daarvoor?

Het gaat over 'zes punten van de essentie'.

1. *Verbinding*: wat doen we en wie zijn we? Dat gaat over visie en missie, doel en middel onderscheiden, heb ik voldoende empathie? Weet ik hoe ik zelf functioneer?
2. *Ontzorgen*: het gaat niet langer over verkopen en overtuigen. Het gaat erom ervoor te zorgen dat klanten voor jou kiezen.

3. *Make it happen team/all about attitude*: ervoor gaan. Bewust kiezen om dingen te doen of niet te doen. Je moet je bewust zijn van het verschil tussen *actie* (geeft resultaat) en *reactie*, tussen *zien* en *kijken* (andere mindset), tussen *doen* en *proberen* (je moet niet proberen, je moet het gewoon doen; door in actie te treden verandert de setting), tussen *goed* en *niet slecht*, tussen *de goede dingen goed doen* en *mijn best doen*, en tussen *voor de klant* en *tegen de concurrentie*.
4. *Kiezen is winnen*: differentieer en creëer draagvlak. Wat is mijn Top of mind? Wat zal mijn klant missen als ik er morgen niet meer ben? Waarom moet ik als ouder kiezen voor het katholiek onderwijs?
5. *Durf uw toegevoegde waarde ook valoriseren*: durf fier zijn. Waarde heeft niet te maken met de kostprijs, maar met wat de klant er voor wil geven en wat je ervan gemaakt hebt.
6. *Verdiep en evolueer continu*: alles kan beter. Kijk hoe de klanten reageren. Ga een stapje verder om je voorsprong te behouden.

Ter afronding

Het publiek, dat het getuigenis uit de praktijk best kon smaken, mocht ter afsluiting nog enkele vragen stellen.

Hoe vertaalt zich dat in een onderwijsorganisatiestructuur? Die structuur moet kloppen met de visie en de missie, en moet rekening houden met de veranderende wereld. In onderwijs is het personeelsbeleid sterk gereguleerd. Roelands kon daar begrip voor opbrengen maar zei dat als iets rigide blijft, dat er dan altijd iets naast ontstaat.

De deelnemers hadden in elk geval stof tot nadenken gekregen. Heel wat van de attitudes die gezonde bedrijven hanteren om met maatschappelijke veranderingen en behoeften van klanten om te gaan, kunnen immers probleemloos toegepast worden op onze onderwijsorganisatie. Verspillen we niet teveel energie in het tegenhouden van noodzakelijke veranderingen in plaats van ervoor te gaan, vanuit onze visie, missie en kernwaarden? Kijken we voldoende naar wat onze klanten – de leerlingen – nodig hebben?

Vieringen, conferenties, studiedagen...

Startweedaagse Vicariaat onderwijs Mechelen-Brussel

5-6 september 2018

Het wordt stilaan een traditie dat alle medewerkers van het Vicariaat onderwijs en van de pedagogische begeleidingsdienst regio Mechelen-Brussel samen het nieuwe schooljaar voorbereiden met een tweedaagse in het congrescentrum Vayamundo te Oostende. De formule biedt het voordeel dat er ook ruimte is voor informele contacten en teambuilding. Ondanks het feit dat we allemaal onder de vlag van het Vicariaat onderwijs werken, kennen we niet iedereen zo goed. Zoals elk jaar mochten we ook kennismaken met nieuwe gezichten.

Tijdens het gemeenschappelijk startmoment stelde Bisschoppelijk afgevaardigde **Jürgen Mettepenningen** zijn bezinnend woordje in het teken van het jaarthema 'Stap je mee?'. We zijn samen onderweg met elkaar zoals de Emmaüsgangers. De regiodirecteur **Peter Op 't Eynde** (foto midden) heette de nieuwe pedagogische begeleiders welkom: *Nadia De Rose* (vakbegeleider Latijn en Grieks), *Christoph Bernaerts* (vakbegeleider hout en bouw), en *Elsie Van der Sypt* (begeleider taalondersteuning basisonderwijs). Jürgen Mettepenningen verwelkomde op zijn beurt *Fons Nuys* als BOS-begeleider, *Peter De Burghgraeve* als inspecteur-adviseur en begeleider Rooms-katholieke godsdienst SO en *Helena Vanden Bergh* als medewerkster Identiteit (voor 20%). *Jos Van Rompay* blijft als vrijwilliger actief in de begeleiding godsdienst. Voor de administratieve pool was *Sofie Bauweleers* voor de eerste keer aanwezig.

De raison d' être voor ons samen onderweg zijn, zo stelde Jürgen, is in eerste instantie kwaliteitsvolle vorming, van mensen, voor mensen, op mensenmaat en vanuit een mensvisie. Eenieder heeft daarbij zijn taak, elk vanuit het perspectief van zijn dienst, in complementariteit. Het is een samen-verhaal. Door samenwerking kan ieder zijn taak beter opnemen en voelt iedereen zich gedragen. De kernwaarden zijn dienstbaarheid, meesterschap en samenwerking. Aan de hand van schema's overliepen de bisschoppelijk afgevaardigde en de regiodirecteur de verschillende diensten en de onderlinge kruisbestuiving, en lichtten ze toe waar die zich in het nieuwe schooljaar vooral mee bezig zullen houden.

Anne Vercammen, hoofd van de administratieve pool, bracht onder de titel 'Vicariaats-

huis in beweging' nuttige informatie over onder andere de Vikom-website, waarvan de inhoud in de loop van het jaar zal worden overgezet naar enerzijds Kerknet en anderzijds Katholiek Onderwijs Vlaanderen. In het kader daarvan werden ook de vikom-mailadressen vervangen door e-mailadressen met als extensie @katholiekonderwijs.vlaanderen. Voor de Inspectie-begeleiding RKG is de extensie: @rkg.vlaanderen.

Na het plenaire gedeelte deelde het gezelschap zich op in groepjes per dienst of vakgebied voor wandelgesprekken of overleg over de organisatie van het nieuwe werkjaar. Tijdens en na het avondmaal was er gelegenheid tot verdere kennismaking en gedachtewisseling. De pedagogische begeleiders zetten de tweede dag hun workshops voort. De andere personeelsleden trokken na het ontbijt opnieuw oostwaarts, richting Vicariaat onderwijs Mechelen.

Anne Vercammen

Stap je mee?

Impulsdag pastoraal basisonderwijs 13 september 2018

Op 13 september vond voor de zesde keer de Impulsdag Pastoraal Basisonderwijs plaats in de gebouwen van de lerarenopleiding van de UCLL in Heverlee.

De opkomst was geweldig. Driehonderd gepassioneerde mensen stonden mee aan de aftrap van het pastorale jaar. Het auditorium Roza Peeters liep helemaal vol.

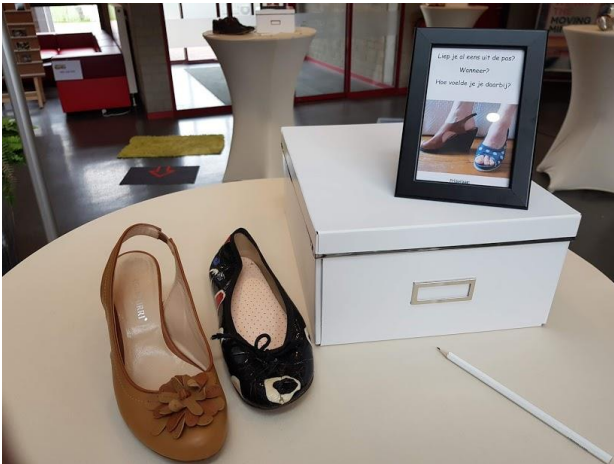
De gasten werden verwend met een exclusieve schoenpoetsbeurt.

Veel scholen lopen warm voor het nieuwe jaarthema 'Stap je mee'. De inhoudelijke uitwerking van het thema gebeurt via schoenen en voeten. Binnen het nieuwe jaarthema trekken we elke maand een ander paar schoenen aan om samen op stap te gaan. We nemen iedereen mee die leidt op de weg naar: gastvrijheid (pantoffels), dialoog (sandalen), schoonheid en verbeelding (balletschoenen), kwetsbaarheid (kousenvoeten), wijsheid (blote voeten), uniciteit in/en verbondenheid (verwante zolen), rechtvaardigheid (laarzen), veerkracht (sportschoenen), generositeit (schoenen met bloemen) en duurzaamheid (wandelschoenen).

*Goede God,
ik trek mijn stapschoenen aan
om samen op tocht te gaan.
We stappen twee aan twee.
Wat belangrijk is, nemen we mee.
Wat minder goed is, gooien we weg.
We delen brood en helpen bij pech.
Vul onze schoenen met plezier en pit.
Blijf ons nabij, ook als het tegenzit.
Kom, sluit aan met een flinke pas.
Heerlijk op stap met de hele klas.
Amen.*

We nemen jullie stapsgewijs mee door het parcours van de Impulsdag.

Net zoals de voorbije jaren zorgden enkele enthousiaste medewerkers voor een vrolijk onthaal. Hilde Smeets en Greet Vandergoten gingen vlijtig aan de slag als ambachtelijke schoenpoetsers. De gasten werden verwend met een exclusieve schoenpoetsbeurt.

Op de activiteitentafels konden de deelnemers zich buigen over enkele vragen zoals: in wie zijn schoenen zou je wel eens willen staan? Wanneer trok je je stoute schoenen nog eens aan? Wanneer danste je hart en volgden je voeten? Liep je al eens uit de pas en hoe voelde je je daarbij? Bij wie zet jij graag je voeten onder tafel en wat doet dat met je? Leefde je al eens op grote voet en wat heeft je dat gebracht?

De deelnemers werden uitgenodigd om op die vragen een persoonlijk antwoord neer te schrijven en in de schoendozen te stoppen. Als beloning werden er in de namiddag enkele mooie prijzen uitgereikt.

Verder konden de deelnemers ook inspiratie opdoen bij enkele standhouders. Dit jaar waren dat: Averbode met de geloofstijdschriften, Broederlijk Delen, Damiaan Vandaag, De Peerle, Juf Pol (Diane Peeters), Kleur Bekennen, Leeftocht, Missio en Welzijnszorg.

Na de verwelkoming door Vera Vastesaegeer en de voorstelling van de stuurgroepleden werd de samenwerking met Leeftocht toegelicht. Stephanie Claerhout en Danny Van Gelder (*middelste foto*) gaven een overzicht van de tien nummers en hun deelt thema's.

Na het jaaroverzicht van Leeftocht was er tijd voor wat duiding en verdieping. De duiding werd verzorgd door Christa Damen en Paul Vereecke. Zij zijn beiden coördinator voor de katholieke dialoogschool: Christa in Antwerpen, Paul in Mechelen-Brussel.

Paul (*foto links onderaan*) had besloten zijn stoute schoenen aan te trekken of liever: zijn stoute schoenen uit te trekken en in de sandalen te gaan staan van Lucas die ons uitnodigde om mee op stap te gaan. Zo bracht hij het Emmaüsverhaal uit Marcus. Christa Damen sloot daarbij aan en gaf ons een bredere kijk op het Emmaüsverhaal. Hieronder een fragment uit de duiding van Christa.

'Vaak zijn wij als school voor kinderen en hun familie, voor collega's diegene die hen helpt om tot inzicht te komen, te begrijpen. Wij zijn soms dat duwtje in de rug dat nodig is om verder te kunnen. Door er gewoon te zijn,

door een luisterend oor en door onze zorg voor elkaar kunnen wij Jezus' gastvrijheid echt in praktijk brengen. We mogen laten aanvoelen dat de verhalen van de Bijbel bevrijdend werken, hoop geven om verder te gaan.

Het verhaal van de Emmaüsgangers verwijst ons ook door naar de eucharistie. Vandaag, 200 jaar na Jezus' dood, kunnen we hem nog steeds op het spoor komen in die tekens van toen. Door te luisteren naar het Woord van God, naar Bijbelverhalen, én door samen aan tafel te gaan en het brood te breken komen we heel dicht bij de Levende Christus. Elke week opnieuw worden wij uitgenodigd om samen eucharistie te vieren, de woorden tafeldienst mee te vieren. En ook leerlingen mogen we daartoe uitnodigen door, als het kan, samen op school eucharistie te vieren. Zo groeien we in verbondenheid met God, de Vader van alle mensen.

Ik geloof dat het verhaal van de Emmaüsgangers voor ons ook een sterke oproep tot gastvrijheid is, een spiegel om net als Jezus met een open hart naar mensen te gaan. En dan zullen ze in ons hopelijk iets herkennen van wat Jezus bedoelde met zijn 'Rijk van God'.

Waar het hart vol van is, daar stroomt de mond van over. Het jaarthema nodigt ons allemaal uit om op stap te gaan. Stap je mee?

Ik wens jou toe dat je dit jaar vaak voor leerlingen, ouders, collega's diegene mag zijn die met hen meegaat op hun weg, die luistert en woorden spreekt die bevrijdend zijn. Die met hen de tafel deelt en het brood breekt. Maar ik wens jou ook toe dat jij mensen mag ontmoeten die met jou meegaan, mensen waarin je Jezus herkent die jou zegt: ga maar, je bent goed bezig, je kunt het, ik ben bij je!

Stappen jullie mee met de leerlingen van Emmaüs naar Jeruzalem? Stappen jullie mee op die weg van dood naar nieuw leven? Dan gaat het verhaal verder ... en dan mag ik jullie ook vandaag, net als Lucas zoveel jaar geleden, zeggen: 'Vrede zij met jullie'.

Na de duiding was het tijd om de stembanden warm te laten lopen door het zingen van het jaarthemalied. Dat werd geschreven en gecomponeerd door Roel Aerts. De sfeer zat er helemaal in. Als kers op de taart sloten Hilde Smeets, Danny van Gelder en Greet Vandergoten het plenaire gedeelte af met een schitterend toneeltje (foto boven).

Na deze warme impulsen trokken de deelnemers verder en gingen ze op zoek naar hun werkwinkel. Door een ruime keuze aan werkwinkels werd het thema vanuit verschillende invalshoeken toegelicht. Tijdens het middagmaal konden de deelnemers genieten van diverse broodjes.

Na de tweede werkwinkel was er een slotmoment in de aula. In het tweede deel kregen de deelnemers nog wat opstapjes om het thema verder uit te stippelen en te exploreren. Zo werden de deelnemers uitgenodigd om een schoen te tekenen met verschillende onderdelen (zool, neus, zijkanten, tong,

rug en veters). Bij elk onderdeel hoorde een gerichte vraag. Het ging om een werkvorm waarbij werd stilgestaan bij de eigen bezieling in het werk. De schoen werd hierbij als symbool gekozen om bewust in onze eigen opdracht te staan. Stevig in de schoenen staan is namelijk een voorwaarde om professionele ambities te kunnen realiseren. Deze werkvorm rond schoenen kun je terugvinden in de inspiratiemap van de Broeders van Liefde.

Verder werden er veel foto's en filmpjes die de scholen doorstuurden geprojecteerd. Het was genieten van die hartverwarmende initiatieven.

Ter evaluatie mochten de deelnemers voetjes uitdelen en tot slot kreeg iedereen een handige schoenlepel om iedere dag weer enthousiast de schoenen aan te trekken. Het was een zeer geslaagde dagtocht vol aanstekelijk enthousiasme, nieuwe impulsen, fijne ontmoetingen, oprechte waardering en veel genieten. Deze dag laat zeker sporen na.

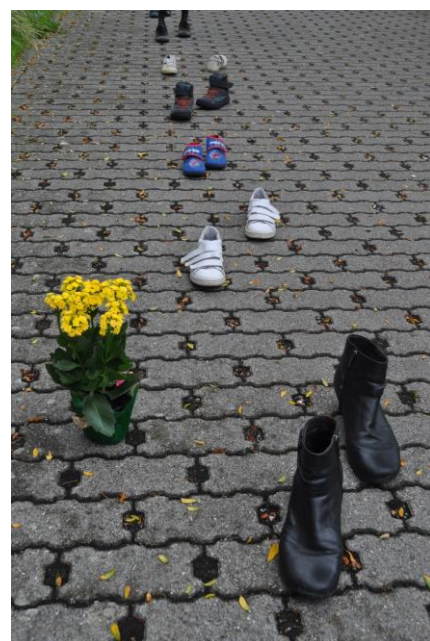

Vera Vastesaeger kreeg op het einde van de geslaagde Impulsdag een verdiende ruiker bloemen.

(Foto's bij dit artikel: Helena Vanden Bergh)

De voorbije jaren is er op pastoraal vlak heel wat werk verricht en zijn er knappe stappen gezet! Daarom plaatsen we al onze pastorale medewerkers graag op een voetstuk. We zijn hen erg dankbaar! Door hun engagement en inzet op school getuigen ze op een authentieke manier en zetten ze mooie geloofselementen in beweging. Onderweg komen we mensen en ervaringen tegen die ons aanmoedigen. Net zoals bij de leerlingen die gaandeweg open komen voor die boodschap van vreugde. Dank om een tochtgenoot te zijn van deze vreugde! Stap zo verder! We wensen jullie vrede, vreugde en alle goeds onderweg!

Namens Vera Vastesaeger en de stuurgroep pastoraal basisonderwijs

Opening werkjaar DPCM

Monseigneur Koen Vanhoutte ging voor in de eucharistieviering bij de start van het werkjaar in het DPCM

Een toast op de tachtigjarige Gusta tijdens de receptie in het atrium.

len en het DPCM.

Nadien volgde een ontmoetingsmoment bij een hapje en een drankje op het bloemige binnenplein. Gastheer was ditmaal het Vicariaat onderwijs. Bisschoppelijk afgevaardigde Jürgen Mettepenningen hield een korte toespraak om iedereen een goed werkjaar toe te wensen en Paul Van Assche, beheerder van het Pastoraal centrum, maakte van de gelegenheid gebruik om Gusta in de bloemetjes te zetten. Zij werd in augustus tachtig jaar en is al vele jaren vrijwilligster bij het onthaal. Dat blijft ze nog altijd dapper doen.

Naar goede traditie openden de gebruikers en bewoners van het Diocesaan Pastoraal Centrum Mechelen (DPCM) gezamenlijk het nieuwe werkjaar, dat zowel op pastoraal als op onderwijsvlak in september begint. Op 10 september 2018 kwamen we samen in de kapel voor een stemmige eucharistieviering voorgegaan door de nieuwe hulpbisschop, Monseigneur Koen Vanhoutte, en enkele priesters en diakens verbonden aan het Vicariaat Vlaams-Brabant-Mechelen en het DPCM.

Prijzen Focus Aarde

Katholieke scholen sterk vertegenwoordigd

Dirk Frimout hield de openingstoespraak.

De Stichting Koningin Paola reikte op 10 oktober 2018 haar prijzen Focus Aarde uit in de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor wetenschappen en kunsten. De jaarlijkse prijs wil technische en wetenschappelijke geletterdheid op het voorplan brengen. Focus Aarde richt zich naar laatstejaars uit het technisch, het beroeps, kunst-, deeltijds en buitengewoon onderwijs. De Prijs bekroont de beste geïntegreerde proeven en vakoverschrijdende groepsprojecten (BuSO en CDO) die de aarde en de ruimte tot onderwerp hebben, gezien vanuit wetenschappelijk, technisch, kunstzinnig, duurzaam, sociaalgeografisch of kosmologisch standpunt en die het welzijn bevorderen.

Dirk Frimout, bekend als eerste Vlaamse ruimtevaarder (in 1992), ondersteunt zo'n initiatief al voor de 15de keer vanuit zijn Stichting. Voor de Koningin Paolastichting was het de achtste keer. Voor de editie 2017-2018 waren er geen inzendingen van de Franse gemeenschap, zodat er alleen prijzen uitgereikt werden voor de Duitstalige en Vlaamse Gemeenschap. Frimout stelde ook vast dat de inzendingen heel uiteenlopend waren, van ecologische onderwerpen tot sociale en technische thema's. Helaas geen projecten die over de ruimte gingen, wat hem als astronaut veel plezier zou hebben gedaan. Blijkbaar zit 'ruimte' ook niet in de eindtemen voor het secundair onderwijs. Vele leerlingen gebruikten nieuwe technologieën zoals laser- en 3D-printing. Er waren ook laureaten uit het beroepsonderwijs, wat positief is. De bekroonde werkjes getuigen van kennis, inzicht en creativiteit. Frimout dankte alle begeleiders en ook de juryleden.

De leerlingen van het Heilig-Hartinstituut Heverlee met hun begeleider Samuel Fouret en met prinses Claire na de prijsuitreiking.

©Foto's: Koningin Paola-stichting

Van de twintig Vlaamse inzendingen vielen er tien in de prijzen. Acht daarvan gingen naar katholieke scholen. Het **Heilig-Hartinstituut Heverlee** kreeg, samen met vier andere scholen een eervolle vermelding voor het project 'Plastic in de zee' van *Sofie De Leye, Xante Janssens en Ellen Peeters*. De eerste prijs ging naar **Don Bosco Sint-Denijs-Westrem** met het project JD-loop van *Dries Haverbeke en Jochen De Brabander*. Zij ontwierpen een nieuwe hogesnelheidstrein die in een buis zweeft door middel van permanente magneten en elektromagnetten. De voortstuwing gebeurt door luchtaanzuiging via een elektrische ventilator. Die hyperloop is een knap staaltje techniek.

De tweede prijs ging naar het **Technisch Instituut Don Bosco uit Hoboken** (met een project van een robotarm). Dezelfde school haalde ook nog de vierde prijs met een project rond hergebruik van plastic door het in 3D te 'reprinten'. De derde prijs was voor het **Vrij Technisch Instituut van Ieper** met een robotarm voor gebarentaal. De vijfde prijs kwam het **KTA Horteco uit Vilvoorde** toe. De leerlingen gingen naar een Spaans asiel om na te gaan hoe de vele straathonden er worden opgevangen.

Als leek in het vak was ik verbaasd over de ambitieuze en creatieve inzendingen. De laatstejaars die uit de handen van prinses Claire hun geldprijzen in ontvangst mochten nemen, zitten inmiddels in het hoger of voortgezet onderwijs, waar hen ongetwijfeld een mooie toekomst wacht. Bij deze doe ik een warme oproep aan de katholieke scholen in het aartsbisdom om bij de volgende edities ook eens hun kans te wagen. Wedden dat in het centrum van het land ook groot talent aanwezig is, niet alleen bij de leerlingen maar evenzeer bij de begeleidende leraren. Inschrijven kan tot 30 april 2019.

Meer info: www.sk-fr-paola.be

Eerste Tienerschool officieel geopend

Op 5 oktober 2018 mocht ik getuige zijn van de feestelijke officiële opening van de eerste Brusselse Tienerschool Porta 1070. Die bevindt zich op de Ninoofsesteenweg in Anderlecht-Scheut en is gehuisvest in de voormalige Sint-Vincentiuskerk en in haar kelders.

Het gaat nog maar om de eerste fase want naast en achter de kerk gaapt nog een enorme bouwput. Het was de bedoeling alvast de leerlingen van de derde graad lager onderwijs plaats te bieden. De verdere uitbreiding dient in een latere fase ook voor leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs. Dat is immers het concept van de Tienerschool: leerlingen van 10 tot 14 jaar verwelkomen in eenzelfde school, met een zachte overgang tussen het lager en het secundair onderwijs. De bedoeling is “de jonge tieners zo te omkaderen dat ze een positieve identiteit ontwikkelen in onze diverse samenleving” en dat “de studiekeuze wordt uitgesteld tot 14 jaar”.

De plechtigheid vond plaats in de imposante kerkruimte die op termijn tot turnzaal en polyvalente ruimte wordt omgetoverd. Na de toespraken van Algemeen directeur Piet Vandermot en Brussels minister Guy Vanhengel werden de talrijke gasten rondgeleid in de ruime kelders. Een groep tieners wachtte ons daar op en zong een welkomstlied, onder begeleiding van een enthousiaste ploeg leraren. De ruimte was mooi ingericht met gezellige hoekjes en veel transparante wanden, wat een open sfeer creëerde. Een bewuste architectonische ingreep in overeenstemming met het pedagogisch concept.

Aan de muur van een smalle buitenruimte had de echtgenote van Piet Vandermot, prachtige mozaïeken aangebracht met de namen en de logo's van de campus (Sint-Guido en Porta 1070) en van het Brussels Nederlandstalig onderwijs. Ze werden onthuld door de minister, de architect, de directeurs en de pedagogisch coördinator.

Foto's boven: de kerk als polyvalente ruimte en toekomstige turnzaal.

Foto onder: de ruime kelderderdieping

Links van de kerkingang was er nog een doek weg te halen: de officiële inhuldigungsplaat (foto rechtsonder). De receptie werd verzorgd door de leerlingen van de Cardijnschool, die tot hetzelfde grote bestuur, Sint-Goedele Brussel, behoort.

Andere openingen van hetzelfde schoolbestuur

Het schoolbestuur Sint-Goedele Brussel had kort daarna nog andere infrastructuur te openen: op 23 oktober 2018 de nieuwe paviljoenklassen van de **Vrije basisschool Sint-Pieterscollege** in de Leopold I-sstraat 307 te Jette en op 26 oktober de nieuwe sportzaal van **Campus Spoor West** te Anderlecht. Die sportzaal wordt gebruikt door de leerlingen van de basisschool SPES, de Cardijnschool en de nijverheidstechnische studierichtingen van het Sint-Guido-Instituut.

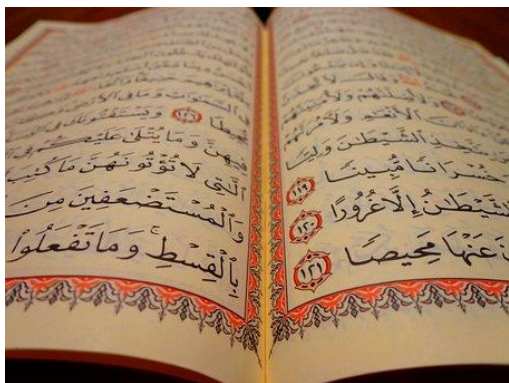
Leraars in Dialoog

“Bijbel en Koran: twee geweldige boeken”

Op woensdag 24 oktober 2018 vond in het **Lucernacollege** in Anderlecht een ontmoeting plaats tussen leraars katholieke en islamitische godsdienst. Het jaarlijks initiatief gaat uit van verschillende katholieke en islamitische instanties (*) en wordt gecoördineerd door 'Expertisepunt Interreligieuze Dialoog Katholieke Kerk Brussel'.

Dit jaar werd gekozen voor het thema: “Geweld en vrede in Christendom en Islam”. In onze twee religieuze tradities staat de vrede centraal. Hoe moeten we dan omgaan met gewelddadige teksten uit Koran en Bijbel? Dat was de vraag die Jan Van Eycken van het Expertisepunt in zijn inleiding voorlegde aan islamoloog Ahmed Azzouz en bijbelkenner Luc Devisscher.

De Koran roept op tot strijd voor vrede en rechtvaardigheid

Ahmed Azzouz nam als vertrekpunt het belang van de kennis in de Islam. De mens is door God aangesteld tot rentmeester op deze aarde en moet die taak met kennis van zaken opnemen. Jongeren dienen daarom aangespoord te worden tot kritisch nadenken en moeten zich verdiepen in de diverse religieuze en seculiere wetenschappen.

In de Islam is er een groot respect voor de **diversiteit** van religieuze opinies en bestaat er ook ruimte voor evoluties in het religieus denken. Diversiteit (ook religieuze!) is de wil van God. Essentieel is enerzijds het geloof in één God en in het bestaan van de laatste dag en anderzijds het deugdelijk handelen.

De fundamentele westerse waarden zijn aanwezig in de Koran: respect voor godsdienstvrijheid, vrije meningsuiting, rechtvaardigheid, solidariteit met de kwetsbare mens, openheid voor democratie enzovoort. Maar wat zegt de Koran nu specifiek over de ‘strijd’ en ‘geweld’? Hier wees de spreker op het gevaar om verzen uit hun **context** te halen en **selectief** te lezen. Verzen die oproepen om ‘de ongelovigen te doden’, zijn te situeren in een context van oorlog. En er zijn ook ándere verzen zoals: ‘één mens doden is de hele mensheid doden, één mens laten leven is de hele mensheid laten leven’. Een selectieve lezing van verzen, aldus Azzouz, leidt tot extremisme, waarbij de Koran geïnstrumentaliseerd wordt en begrippen als **Jihâd** verkeerd geïnterpreteerd worden. Jihâd is in wezen: elke inspanning om God te behagen. Het is fout om de oproep tot Jihâd gelijk te stellen met een oproep tot geweld. Alleen in uitzonderlijke gevallen en onder strikte voorwaarden kan het gaan over oorlog.

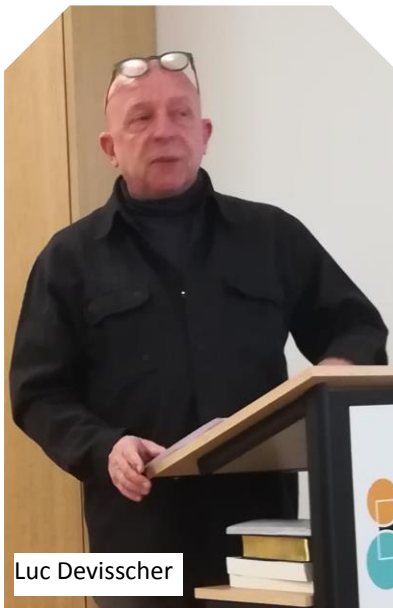
Ahmed Azzouz

Studie van de Koran leert dat dé doelstelling van de heilige boeken en van de profeten bestaat in het realiseren van de **rechtvaardigheid en vrede**.

De spiraal van geweld doorbroken in de Bijbel

Luc Devisscher sloot zich aan bij de oproep van Ahmed Azzouz om altijd weer te kijken naar de literaire en historische **context** van verhalen en verzen. In het Oude én het Nieuwe Testament komen geweldverhalen voor. Die verhalen verdoezelen is een gevaarlijke piste, omdat men op die manier de neiging heeft een eigen boek te schrijven. Het is ook niet juist de verhalen als louter symbolische teksten te beschouwen, door bijvoorbeeld het gevecht met de vijand alleen te zien als een metafoor voor het innerlijk gevecht met het kwaad in onszelf. Een betere optie bestaat erin te zoeken naar **de achterliggende historische feiten en de duiding van geweld en onrecht**.

De historische context van veel oudtestamentische verhalen is het gevoel van ontreddeping bij het ‘uitverkoren volk’ Israël. Daarbij wordt de vraag gesteld: hoe komt het toch dat wij gedegradeerd worden en in ballingschap moeten gaan?

Luc Devisscher

Met een gruwelijk verhaal uit het boek Rechters (hoofdstuk 19-21) illustreerde Luc Devisscher zijn stelling: *“Kijk toch altijd naar de brede context!”*. Het relaas over verkrachting en oorlogsgeweld wil een **inzicht** meegeven: wanneer mensen handelen vanuit datgene wat ze zelf ‘goed’ vinden, leidt dat tot geweld; slechts wanneer het land geleid wordt door koningen die luisteren naar de wil van God, zal er vrede zijn. Verhalen van geweld en oorlog illustreren de nood aan **vrede** en **vergeving** als vervulling van Gods wil en tonen aan dat mensen niet willekeurig met oorlog en recht mogen omgaan.

In de evangeliën klinkt die **bevrijdende** boodschap telkens weer door. Jezus is het ‘Lam Gods dat wegneemt de zonden van de wereld’. Jezus bidt om vergiving voor wie Hem uit onwetendheid doden. Het eerste woord van Jezus in de verschijningsverhalen is: ‘vrede’. De ‘geweldig’ bijbelverhalen hebben een boodschap: de spiraal van geweld stopt maar als het volk van God opnieuw **‘volk van God’** wil zijn, als christenen opnieuw **‘kinderen van God’** willen zijn.

Groepswork in gemengde groepen

nen en moslims gemeenschappelijk hebben: het vurige verlangen naar vrede en rechtvaardigheid, de uitgesproken aandacht voor de kwetsbare medemens, de verdraagzaamheid en openheid voor de religieuze diversiteit. In beide tradities is de dialoog een

De verbindende kracht van de dialoog en het gebed

Bij het luisteren naar de twee sprekers vielen mij de vele parallellen op. Beiden riepen op fragmenten uit Koran en Bijbel steeds in de brede context van het Boek te plaatsen én te situeren binnen de historische context. Door hun uiteenzetting heen kon je ook horen hoeveel christe-

centraal gegeven: de éne God spreekt tot de mens en roept hem op met de ander in gesprek te gaan.

Dat laatste werd na de twee lezingen in praktijk gebracht. De deelnemers praatten in kleine gespreksgroepen na over de inhoud van de lezingen en over de ervaringen in het onderwijs. De namiddag werd afgesloten met een gemeenschappelijk bezinnend moment met teksten uit Bijbel en Koran.

Uit dat slotmoment wil ik graag één inspirerend citaat meegeven: *“Wie door bidden of mediteren in contact komt met de innerlijke kern van zichzelf en van de eigen levensbeschouwing, vergroot tegelijk begrip en respect voor andersgelovigen. Je stimuleert immers de onderlinge verbondenheid en de gezamenlijke oorsprong.”*

De deelnemers aan de interreligieuze dialoog.
©Foto's: Paul Vereecke en Abdeltif Mezzour

Als coördinator katholieke dialoogschool voor het aartsbisdom Mechelen-Brussel kan ik alleen maar hopen dat dit soort ontmoetingen navolging krijgt. Zowel door de inhoudelijke input van de sprekers als door het ongedwongen menselijk contact met elkaar, zijn wij een stukje dichter bij elkaar gekomen. Het ‘wederzijds transformatief karakter’ van de dialoog werd daarmee nog maar eens geïllustreerd. En God zag dat het goed was.

Paul Vereecke

(*) Katholieke Opvoeding en Cultuur Brussel (K.O.C.B.), Scholengemeenschap St.-Gorik Brussel, Inspectie Rooms-Katholieke godsdienst Secundair Onderwijs, Vereniging Ontwikkeling en Emancipatie Moslims (V.O.E.M.)

Van IRO naar DOKO

Overheidsopdrachten katholiek onderwijs geïntegreerd in één vzw

Het is al meermaals aangekondigd maar intussen is het zover. De werking van vzw I.R.O. is helemaal overgedragen aan de al bestaande vzw DOKO, een dochtervereniging van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Op de website www.doko.be lezen we hierover het volgende:

“Besturen kunnen bij de medewerkers van DOKO terecht voor ondersteuning bij de toepassing van de wetgeving overheidsopdrachten. DOKO bundelt dan ook alle expertise en kennis verworven en opgedaan door vzw's IRO en ServiKO en Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Vzw IRO (Interdiocesane Raad Overheidsopdrach-

ten) fungeerde gedurende verschillende jaren als aankoopcentrale voor scholen en besturen uit de regio's Mechelen-Brussel, Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Limburg. In regio West-Vlaanderen werd die opdracht opgenomen door vzw ServiKO. Bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen konden besturen en scholen dan weer terecht voor voorbeeldbestekken, juridische ondersteuning, advies en vormingen op het vlak van de wet op de overheidsopdrachten. Vanuit de overtuiging dat een bundeling van krachten en kennis alleen maar tot meer efficiëntie kan leiden, beslisten de drie partners enige tijd geleden om hun krachten samen onder te brengen in DOKO. DOKO fungeert als aankoopcentrale voor het uitrollen van raamovereenkomsten, geeft juridische ondersteuning en advies met betrekking tot de wetgeving overheidsopdrachten, stelt voorbeeldbestekken op, organiseert vormingen en ondersteunt netwerkgroepen.

Regionale netwerkgroepen overheidsopdrachten

Naast vormingen organiseert en ondersteunt DOKO ook intervisiemomenten in de vorm van netwerkgroepen. De mensen die nu bij de verschillende besturen instaan voor aankopen en met de wetgeving overheidsopdrachten geconfronteerd worden, hebben zelden een klankbord bij hun directe collega's. Voor hen is het waardevol te kunnen afstemmen met 'gelijkgezinden', mensen die ook ervaring hebben met deze materie. Daarom organiseert DOKO op regelmatige tijdstippen regionale bijeenkomsten van netwerkgroepen.

Eerstvolgende bijeenkomsten netwerkgroepen:

Antwerpen: vrijdag 7 december 2018 om 9.30u

Mechelen: vrijdag 7 december 2018 om 13.30u

Gent: dinsdag 4 december 2018 om 10u

Waregem: donderdag 13 december 2018 om 9.30u

Heb je interesse om deel te nemen aan zo'n netwerkgroep, geef dan zeker je gegevens door aan één van de medewerkers van DOKO, zodat we je kunnen uitnodigen voor de eerstvolgende bijeenkomst in jouw regio."

Geef in dat geval zeker ook je naam door aan het Vicariaat Onderwijs, dat in deze nog als gastheer en mede-organisator fungeert. Onze huidige netwerkgroep bestaat al sedert 19 juni 2014 en is in al die jaren wat uitgedund doordat leden met pensioen zijn gegaan of geen overheidsopdrachten meer in hun takenpakket hebben. Vernieuwing en versterking is dan ook heel wenselijk. De vergaderingen voor de netwerkgroep Mechelen-Brussel vinden plaats in het Diocesaan Pastoraal Centrum, Frederik De Merodestraat 18 te Mechelen.

Foto van een vorming over overheidsopdrachten enkele jaren geleden. Rechts op de voorgrond: Stefan Deweerdt, nieuwe medewerker bij DOKO.

Personalia

Afscheid

In de zomervakantie maakte **Krista Voet** (foto rechts) de overgang van het Vicariaat Onderwijs naar het Diocesaan Pastoraal Centrum te Mechelen. Krista was ruim zeven jaar werkzaam in de administratieve pool. Zij gaat voortaan aan de slag als management assistent binnen het DPCM. Het Directiecomité van het Vicariaat heeft haar gefeliciteerd met haar nieuwe job en haar bedankt voor de inzet en dienstbaarheid de afgelopen jaren.

Guido Geldhof

Met christelijke deelneming

Met droefheid vernamen we het overlijden van **Guido Geldhof** (18-12-1965 – 17-09-2018), directeur van de Vrije basisschool Sint-Stevens in Sint-Pieters-Leeuw. Hij was al een tijd ziek maar zette zich, met zijn warme persoonlijkheid, nog altijd heel hard in voor zijn school. Zijn familie en zijn vrienden van de schoolgemeenschap zullen hem heel erg missen.

Buitengewoon

In het kader van de jaarlijkse omhaling voor het buitengewoon onderwijs verwijzen we graag naar een homilie die Jürgen Mettepenningen hiervoor schreef (zie volgende link: http://www.vikom.be/sites/default/files/buitengewoon_onderwijs_homilie.docx)

Voorts publiceren we hier graag een tekstje van een bestuurder geschreven na thuiskomst van de mooie en ontroerende opening van de nieuwe school voor Buitengewoon Basisonderwijs van Sjabi Puurs, eind vorig schooljaar:

Buitengewoon

*Buitengewoon is je lach
en je vriendschap
Buitengewoon is de liefde waarmee
je leerkrachten je omringen.
Buitengewoon klinkt de muziek
uit je accordeon
Buitengewoon mooi zing je een lied
dat nagalmt in onze oren.
Buitengewoon veel mensen die verwonderd
zijn over je kunnen.
Buitengewoon de spontane en vriendelijke omgang met elkaar.
Buitengewoon de waardering voor elkaars talent.
Buitengewoon spontaan sleep je ons mee
in een mooi verhaal.
Buitengewoon straal je van geluk
en ontroer je ons*

Rita De Kinder